

Diskusní materiály
k budoucnosti české
i evropské společnosti

FINSKÁ SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE
VE VOLBÁCH 2019. KONTEXT,
PROGRAM, VEDENÍ KAMPANĚ

OTTO KÖNGÄS

M^da

Otto K ng s

**Finsk  soci ln  demokracie
ve volbách 2019.
Kontext, program, veden  kampan **

Autor: Otto Kōngäs
Název: Finská sociální demokracie ve volbách 2019.
Kontext, program, vedení kampaně
Vydavatel: Masarykova demokratická akademie, z. s.
Překlad: David Vichnar
Redakce: Lukáš Pfauser
Korektura: Zita Chalupová
Sazba, grafický design: Tomáš Tichák
Tisk: Cíl, a. s.
Obálka: Tereza Melenová

© Masarykova demokratická akademie, z. s. (2019)

ISBN 978-80-87348-69-7 (tištěná verze)

ISBN 978-80-87348-70-3 (elektronická verze)

Zaujalo nás

Vnější faktory předvolební kampaně

Parlamentní volby ve Finsku výrazně ovlivnila zpráva Mezinárodního panelu OSN o klimatické změně, případ zneužití nezletilé dívky žadateli o azyl a skandál sektoru finské soukromé starobní péče.

Otevřená práce na programu sociální demokracie

Sociální demokraty ještě před kampaní posílila otevřená a inkluzivní práce na politickém programu, do kterého se zapojilo přes 500 stranických činitelů. Tato demokratická kultura strany zlepšila náladu mezi straníky, kteří získali dojem, že směřování strany mohou ovlivnit.

Sociální demokracie jako architekt budoucnosti

Sociálně demokratická strana (SDP) začala vytvářet program pro rok 2030. Publikace jednotlivých studií vyvrcholila manifestem „Cesta do budoucnosti“. SDP se podařilo před volbami ovládnout vlastními tématy veřejný prostor, protože intenzivně předkládala konkrétní návrhy. Dostala tak politické soupeře do situace, kdy museli reagovat na její návrhy. Strana se tedy v povědomí lidí změnila z konzervátora systému v architekta budoucnosti s progresivním a cílevědomým programem.

Udýchaný závěr kampaně SDP

V posledním měsíci před volbami začal SDP docházet dech. Nejasně vysvětlovala silná témata své předvolební kampaně, a tak jí v závěrečných týdnech před otevřením volebních místností klesla podpora o 3 %. Nepomohl jí ani návrat předsedy strany z pracovní neschopnosti. Antti Rinne se stal na konci kampaně terčem útoků pravicové Národní koaliční strany.

Cesta Pravých Finů ze zapomnění

Krajně pravicová strana Práví Finové byla na cestě do zapomnění, zpět na výsluní ji však vynešl skandál, vyvolaný znásilněním nezletilé dívky skupinou žadatelů o azyl. Ten jako by potvrdoval dřívější rasistické výroky předsedy strany Jussi Halla-aha. Silné téma pak extremisté našli i ve skepsi vůči „klimatické hysterii“.

Nový rys ve finské politické kultuře

SDP se názorově výrazně odklonila od Národní koalice, se kterou spolupracovala na půdě vlády. Vztahy pokřivily i osobní útoky během předvolební kampaně. Neochota se domluvit na povolební

koalici se stala novým rysem finské politiky, kde ochota kooperovat představovala vždy klíčovou hodnotu.

Úspěšné eurovolby ve stínu

Finské volby do europarlamentu se konaly ve stínu voleb parlamentních. SDP i tak s minimální kampaní získala o 2,3 % více hlasů než v předchozích evropských volbách. Tento úspěch lze považovat za důkaz, že solidního výsledku je možné dosáhnout dobrým složením kandidátky.

Změna témat veřejného prostoru

SDP pomohly k úspěchu konflikt končící vlády s odbory a nezdar privatizace sociálního a zdravotnického systému. Obojí přineslo do veřejného prostoru téma, z něhož mohla profitovat.

Analýza voleb do finského parlamentu v roce 2019

Volby do finského parlamentu v roce 2019 znamenaly výraznou proměnu finské politické krajiny a přinesly mnoho dramatických zvrátů. Finská sociálně demokratická strana (SDP) zaznamenala těsné vítězství, první od voleb v roce 1999. Propad Finského středu z prvního na čtvrté místo byl natolik velký, že výsledky všech ostatních stran stouply. Rudozelená opozice si připsala výrazné zisky, krajně pravicová Strana Finů (dříve Práví Finové) a středopravicová Národní koaliční strana si udržely křesla, každá dokonce překvapivě získala jedno navíc.

V době vzniku tohoto textu¹ byla ukončena jednání vedená SDP a nová vláda se pustila do práce.² Text se tak bude kromě bezprostředních dopadů výsledků finských voleb zabývat také některými dlouhodobými důsledky.

Náš rozbor nejprve uvede celou problematiku do širšího kontextu politické situace ve Finsku, dále podrobněji prozkoumáme předvolební kampaně a politické cíle hlavních politických stran a následně analyzujeme výsledky voleb a pravděpodobné vyhlídky do budoucna.

Středem pozornosti bude SDP, avšak pro dokreslení kontextu se budeme samozřejmě podrobně věnovat také politickým kampaním a situaci stran ostatních.

Finský politický kontext před volbami roku 2019

Finská politika se vyznačuje několika zvláštnostmi. Od zavedení parlamentní demokracie se tu tři hlavní strany – SDP, středopravicová Národní koaliční strana a agrární strana Finský střed (původně Agrární liga) – střídají v koaličních vládách utvořených dvěma z nich (plus jedním či dvěma menšími partnery), třetí strana je v opozici. Každá ze zmíněných tří hlavních stran měla po několik desetiletí poměrně stabilní podporu čítající zhruba 20 %. Tradice všelidových duhových koalic vedla ke kultuře spolupráce a konsensu napříč politickým spektrem.

Zavedená politická kultura však dostala citelnou ránu spolu s nástupem Strany Finů (dříve Práví Finové) v parlamentních volbách konaných roku 2011. Strana Finů zabodovala coby populistická, anti-establishmentová strana užívající rétoriku „lidí, na které se zapomnělo“ a hlásající všeobecný odpor vůči elitám. Její politické sdělení se vyznačovalo středo-levicovými ekonomickými zásadami, euroskepticismem, konzervatismem a skrytým rasismem vydávaným za selský rozum, který sdílí tichá většina. Podpora Právých Finů narostla o 15 %, což jim vyneslo 34 parlamentních křesel.

1 V červnu 2019.

2 Finské národní zpravodajství YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/antti_rinne_appointed_finlands_new_pm/10818473.

Praví Finové získali hlasy zejména ze strany bývalých voličů Finského středu, jehož podpora klesla z prvního místa na čtvrté při ztrátě 7,35 % a 16 křesel.

Praví Finové navzdory výraznému volebnímu úspěchu účast ve vládě odmítli s poukazem na neochotu podílet se evropské politice ostatních stran, a to zejména v souvislosti s podporou skomírajícího řeckého hospodářství. Po vleklých dvouměsíčních vyjednáváních o podobě vlády vytvořil předseda Národní koaliční strany Jyrki Katainen duhovou koalici s SDP, socialistickou Levicovou aliancí, Zelenými, liberální Stranou švédského lidu a konzervativními Křesťanskými demokraty.

Jelikož vláda byla sestavena pouze na základě nedostatku jakékoli přijatelné alternativy, od samého počátku nefungovala. Levicová aliance koalici opustila v půli vládního období. Rok před dalšími volbami se jak v Národní koaliční straně, tak v SDP změnili předsedové, což vedlo k napjatým třenicím. V situaci, kdy se pozornost koaličních partnerů soustředěněji upínala k nastávajícím volbám, bylo čím dál obtížnější odsouhlasit jakoukoli novou legislativu. Vládní strany nakonec hlasovaly i proti vlastním návrhům.

Finskému středu, vedeném podnikatelským samorostem a nyní politikem Juhou Sipiläem, se v době politické nestability navíc podařilo se nově prezentovat jako rozumná úřednická strana připravená zachránit Finsko před koalicí chaosu.

Taktika Finskému středu v roce 2015 zajistila pohodlné volební vítězství, při němž získal 14 nových křesel. SDP naopak o osm křesel přišla, Národní koaliční strana ztratila sedm křesel a Praví Finové jedno. Lídr Pravých Finů Timo Soini se tentokrát cítil dost sebevědomě na to, aby stranu přivedl k exekutivní odpovědnosti. Jmenování první jasně pravicové vlády ve Finsku po téměř osmdesáti letech tak nestálo nic v cestě.³

Sipiläova pravicová koalice uskutečnila výrazné kroky pro liberalizaci pracovního trhu a spustila privatizace v sociálním a zdravotnickém sektoru. Není tedy divu, že vládní kroky brzy narazily na odpor dělnického hnutí, což se projevilo masivní demonstrací v centru Helsinek i krátkou stávkou.⁴ Tehdy se ještě veřejná debata ve Finsku soustřeďovala na témata nejprospěšnější pro Pravé Finy, Koaliční stranu a Zelené – např. na EU, migraci nebo na práva sexuálních menšin. Sociální demokraté byli ve veřejném prostoru upozaděni, jelikož neměli v uvedených otázkách jasně vyhraněná stanoviska. Ambiciózní vládní reformní agenda a následný střet s dělnickým hnutím však přesunuly ohniska veřejné debaty na otázky práce a sociálních a zdravotnických služeb. Sociální demokraté se v těchto oblastech těší všeobecně silné podpoře a důvěře, a tak jim konfrontační situace prospěla ze všech stran nejvíce. Podpora SDP se vydala po jasně stou-

3 Finské národní zpravodajství YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/austerity_on_the_way_with_sipila_government_plan/8020870.

4 Reuters. <https://www.reuters.com/article/uk-finland-demonstration/thousands-rally-in-helsinki-to-protest-cuts-amid-flagging-economy-idUKKCN0R11LT20150918>.

pající trajektorii a nejhorší volební výsledek v dějinách se postupně změnil ve vrchol voličské popularity, jak dokládají průzkumy veřejného mínění z konce roku.

V létě roku 2017 však podpora SDP začala opět klesat. Důvodem byl špatný výsledek v komunálních volbách a špatně vedená prezidentská kampaň. Zelení si zároveň zvolili nového charismatického předsedu, což jim pomohlo se posunout na druhé místo v průzkumech a zdálo se, že se stávají hlavní stranou střední levice. Nástup zelené vlny se nicméně ukázal jako krátkodobý, protože nového předsedu strany několik týdnů po zvolení pohltila krize v osobním životě, kvůli které ztratil důvěryhodnost.

Obliba Finského středu v rámci vládnoucí koalice neustále klesala, průzkumům veřejného mínění vévodila Národní koaliční strana a Strana Finů se po sjezdu rozdělila na dva tábory. Rozkol byl důsledkem zejména nárůstu moci rasistického křídla strany na úkor umírněných stoupenců. Mírné křídlo Strany Finů včetně všech jejích členů vlády založilo novou stranu novou s názvem Modrá reforma, jíž se však nepodařilo získat prakticky žádnou podporu.

Spolu s tím, jak se hlouběji podlamovala podpora vládní koalice a hlavní soupeř SDP se ocitl *de facto* bez předsedy, začaly preference sociálních demokratů opět stoupat, strana na podzim roku 2018 vévodila předvolebním průzkumům.⁵ Vedoucí pozice jí vydržela do jara 2019, kdy se rozjela naplno předvolební kampaň.

Jaro 2019 vládnoucí koalici nepřálo. Široce pojatá vládní reforma sociálních a zdravotních služeb⁶ a místní správy narazila v předchozím roce na vážné ústavní překážky, a tak se zdálo, že se reformní balíček do voleb změnit nepodaří. Reforma sociálních a zdravotních služeb byla důležitá pro Národní koaliční stranu, Finský střed za svůj hlavní cíl pokládal reformu místní správy. Ve spojení těchto dvou reforem v jednu spočívala dohoda držící vládní koalici pohromadě.

Když začátkem března 2019 vyšlo najevo, že reformní balíček se do voleb v polovině dubna prosadit nepodaří, rozhodl se premiér Sipilä opustit vládu a Finský střed přepnout do módu plného kampaňové nasazení.⁷ Strany Národní koalice a Finský střed začaly ihned silně soupeřit a vzájemně se obviňovat z nezdaru při uvádění ambiciózního reformního balíčku v život. Vládní koalice se tak opět těsně před volbami rozpadla a stabilitu a vládu rozumu začal nabízet lídr opozice.

Vnější faktory během předvolební kampaně

Kampaň poznamenaly tři výrazné vnější faktory, které notně ovlivňovaly veřejné mínění a atmosféru ve společnosti a žádaly si po stranách i jednotlivých politicích určitou reakci.

5 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/poll_opposition_sdp_sees_popularity_rise/10438734.

6 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/yle_news_explains_what_is_sote/9516700.

7 BBC. <https://www.bbc.com/news/world-europe-47496326>.

Zpráva Mezivládního panelu o klimatické změně vydaná v říjnu 2018 ve Finsku obsadila čelná místa ve zpravodajství. Každá strana s výjimkou Pravých Finů ji vzala vážně, hlavní političtí představitelé vydávali prohlášení ohledně významu klimatické krize a navrhovali, jak se s ní vypořádat. Problematika klimatické změny vedla politické debatě na národní úrovni po zbytek roku 2018 a zůstala jedním z klíčových témat kampaně, i když ji co do dopadu a naléhavosti předčily následné události.⁸

Počátkem prosince 2018 šokovala Finsko zpráva, že několik žadatelů o azyl ve městě Oulu na severu země pohlavně zneužilo nezletilou dívku. Necelý měsíc od první zprávy se objevily další podobné případy, které mezi Finy rozesely napětí. Téma zneužívání nezletilých dívek žadateli o azyl bylo ožehavé a vyvolalo bouřlivou a polarizující veřejnou debatu. Na jaře pokračovalo vyšetřování a soudní projednávání těchto případů, takže se téma udrželo v povědomí veřejnosti až do voleb.⁹

V lednu 2019 otřásl skandál sektorem finské soukromé starobní péče. Po nahlášení úmrtí pacienta na soukromé klinice starobní péče spustil úřad vládního dozoru řadu vyšetřování, která vynesla na světlo řadu dalších případů zanedbání starobní péče. Špatný výkon úřední moci se projevoval v nedostatečném personálním zajištění, špatně naordinované medikaci nebo nesprávném vykazování práce (uklízeči místo opatrovníků). Příisun stále nových informací o nefunkčním systému soukromého zajištění péče o seniory plnil hlavní stránky novin. Téma po většinu jara ovládalo výraznou část veřejné debaty o sociálních a zdravotnických službách, přičemž na soukromé subjekty vrhalo velmi nelichotivé světlo. Kritické mediální pokrytí výrazně zpomalilo vládní úsilí o sociální a zdravotní reformu, která měla za cíl rozšířit úlohu soukromých subjektů.¹⁰

Kampaně před volbami roku 2019

Třebaže se různé kampaně do určité míry vzájemně dynamicky ovlivňovaly (zejména máme-li na mysli reakce Národní koaliční strany na kampaň SDP), pojednáme je jednotlivě.

Finská sociálně demokratická strana

Předvolební kampaň SDP se zakládala na tradičním modelu spojeném s politickým programem. Strana obnovila v roce 2017 vnitřní pracovní struktury a zřídila 28 pracovních skupin s otevřeným členstvím, rozdělených do osmi tematických sekcí. Celkem se do rozvrhování politického a předvolebního programu strany zapojilo téměř pět set stranických činovníků. Otevřená a inkluzivní

8 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/finnish_prime_minister_calls_all-party_summit_on_climate_policy/10446518.

9 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/police_warn_of_online_predators_as_suspected_sex_abuse_cases_uncovered_in_oulu/10540902.

10 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/watchdog_probes_up_to_15_deaths_at_senior_care_homes/10633841.

pracovní atmosféra vytvořená za nového stranického tajemníka Anttona Rönnholma a vedoucího politického plánování Mikky Koskinena stranu posílila a nabíla energií ještě předtím, než se vůbec začalo s vlastní kampaní.

SDP se rozhodla nasměrovat veškerou programovou práci na rok 2030 a přetvořit sama sebe ze správce a opatrovníka sociálního zabezpečení na architekta budoucnosti. Za tímto účelem začala od začátku roku 2018 vydávat programová stanoviska na různá témata, jako je reforma sociálního zabezpečení, vzdělávání, duševní zdraví mladistvých a kulturní politika. Na začátku roku 2019 pracovalo politické vedení strany naplno a vydávalo další a další programové teze, což na únorové zahajovací události kampaně vyvrcholilo vydáním předvolebního manifestu SDP s názvem „Cesta do budoucnosti“. Manifest „Cesta do budoucnosti“ je cílevědomější než obvyklý předvolební manifest, neboť předkládá návrhy, jak by mělo vypadat Finsko v roce 2030 včetně jednotlivých kroků, jak se do stavu dopracovat.

Kromě vnitřní hodnoty inkluzivní politické práce sloužila programově napřímená taktika i ke strategickému účelu. S neustálým přívalem vlastních politických iniciativ začala témata SDP dominovat veřejné debatě a médiím, ostatní strany byly nuceny vydávat stanoviska, takže se dostaly do vleku nutnosti vytvářet reakce. Pozici strany napomohlo, že veřejná diskuse byla nakloněna problémům, ve kterých se SDP dobře vyzná, šlo zejména o veřejné služby a péči o starší občany.

SDP kromě svých obvyklých témat přijala také ambiciózní environmentální agendu. Uvedla koncept daně z přidané hodnoty založené na karbonovém otisku, jejíž pomocí se měla spotřeba nasměrovat k výrobkům a službám s nižší karbonovou stopou. Média k neprospěchu SDP tuto karbonově založenou daň z přidané hodnoty označila za „daň z masa“ a Národní koalice, Práví Finové a Finský střed záhy SDP napadaly za to, že chce z konzumace úplně odstranit maso, čímž škodí finskému zemědělství. A tak „daň z masa“ i přes úsilí stočit debatu k dalekosáhlým daňovým reformám a odvážné klimatické politice uvízla na mrtvém bodě.

Další environmentální politická iniciativa, navržená SDP, měla stanovit datum pro zákaz prodeje nových aut poháněných pouze fosilními palivy. Jelikož podobná mezní data stanovily také další evropské země a přední automobilky se rozhodly přenést výrobu do oblasti motorů na hybridní a elektrický pohon, sociální demokraté to zpočátku nepokládali za zvlášť radikální projekt. Jinak se ale k návrhu stavěla bulvární média, která v článcích ohledně tohoto návrhu vynechávala přívilastek „nová“, čímž naznačovala, že SDP hodlá zakázat všechna vozidla na konvenční pohon. Třebaže deníky chybu záhy opravily, stačila už napáchat dost škody a hrozbu, že to bude vláda SDP, která lidem vezme starší vozy, šířili s radostí političtí rivalové.

Další událostí významnou pro SDP bylo vážné onemocnění předsedy strany Antti Rinneho v prosinci a jeho následná pracovní neschopnost trvající až do konce února. Rinne onemocněl

zápalem plic na dovolené a v nemocnici následovaly další komplikace, které si vyžádaly celkem dvouměsíční hospitalizaci bez dostupných podrobností o jeho zdravotním stavu.¹¹ I když situace mohla negativně dopadnout na řízení partaje, vedení SDP ji zvládlo, protože pravomoci předsedy si šikovně rozdělili první místopředsedkyně SDP Sanna Marinová a druhý místopředseda Ville Skinnari, přičemž většinu veřejných vystoupení si vzala na starost Marinová. Marinová se ukázala jako kompetentní předsedkyně strany a za prezentaci na veřejnosti sklízela chválu. Rinneho absence v konečném důsledku SDP vůbec neublížila. Svědčí o tom skutečnost, že během jeho pracovní neschopnosti si strana udržela první pozici v předvolebních průzkumech.¹²

Přes úskalí spojená s prezentací klimatických témat a s nepřítomností předsedy strany vytrvala pozice SDP coby subjektu určujícího agendu se silným vedením ve volebních průzkumech až do posledních týdnů kampaně. S blížícím se dnem voleb však SDP začala ztrácet dech. Několik nezávislých daňových odborníků prohlásilo, že zavedení DPH založené na uhlíkové stopě nelze v rámci současných pravidel EU uskutečnit. Experti SDP na daňovou problematiku se snažili uvedený argument vyvrátit, tvrdili nejprve, že reformu lze provést i navzdory současným pravidlům Unie upravujícím DPH, posléze vysvětlovali, že reforma je vlastně součástí vize pro rok 2030 a během příštího mandátu ji SDP nebude prosazovat. Avšak poněkud vágní vysvětlení jen dále kalilo pozici SDP v otázce daňových změn.

Neustávaly ani spory ohledně návrhu SDP zakázat nové automobily na fosilní paliva. Kritici SDP oprávněně vyčítali, že hovoří o zákazu vozů se zážehovými motory, přestože takové motory mohou jezdit na různá biopaliva, čímž se stanou mnohem udržitelnějšími než za současné situace. Strana se snažila tvrdit, že nová navrhovaná legislativa pokryje všechny nízkoemisní motory, ačkoli její klimatický program jasně zmiňoval zážehové motory. Vyšlo tedy najevo, že program obsahoval věcnou chybu, což podkopávalo důvěryhodnost strany, která programová východiska a jejich prezentaci opírala o aktuální závěry vědeckého výzkumu a o akademický konsensus.

I když se Antti Rinne po návratu z nemocenské pokoušel vysvětlit pozice SDP, které pokládal za nesrozumitelné, dosahoval pravého opaku, neboť přicházel s příliš mnoho navzájem si odporujícími výroky k jednomu tématu. Předseda strany uváděl zcela nové nápady, které neměly oporu v žádném materiálu SDP, volební kampani či v politickém programu. Učinil tak dokonce během závěrečné televizní debaty. Prezentace SDP v zásadních politických otázkách tak vyvolala dojem, že není koherentní a že se jednotlivé pozice mění a odporují si.¹³

11 YLE https://yle.fi/uutiset/osasto/news/sdp_chair_rinnes_return_to_campaign_trail_delayed_by_illness/10606572.

12 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/sdp_chair_antti_rinne_returns_to_work_after_2_months_sick_leave/10669014.

13 *Helsinki Times*. <http://www.helsinkitimes.fi/finland/finland-news/politics/16287-rinne-continues-to-explain-his-remark-about-meat-tax.html>.

Ani obliba SDP se v průběhu posledního měsíce před volbami nevyvíjela příznivě, klesla z 20 % v březnu na 17,7 % v předvečer voleb. I když SDP zaznamenala druhý nejnižší výsledek v parlamentních volbách v historii, vyšla z nich nakonec jako vítěz. Získala o 0,2 % vyšší podporu a o jedno křeslo více než Práví Finové.¹⁴

Finský střed

Přestože zemědělství a soukromé vlastnictví lesů od 60. let ztratilo mnoho na svém hospodářském významu, zůstal tradičně agrární a venkovský Finský střed mocnou politickou silou. V situaci, kdy zemědělci tvoří jen malou část voličské základny, si úspěšně vytvořil pozici jediného obhájce venkova a bojovníka proti všem opatřením, která strana pokládá za tzv. nucenou urbanizaci. Střídání vládního angažmá a opoziční práce vyneslo Finskému středu každopádně pověst strany, která činí politické veletoce.

Podpora Finského středu setrvale klesala od roku 2017 a po celý rok 2018 se nepohnula z rozmezí 15 a 16 %. SDP měla pro dokreslení v průzkumech kolem 21 %, Národní koaliční strana pak kolem 18 %.

Pro situaci Finského středu bylo významné, že se k němu zády stavělo tvrdé jádro podporovatelů. Téměř čtvrtina příznivců strany v dotaznících ze sklonku roku 2018 a ze začátku roku 2019 uvedla, že k volbám nepůjde. To bylo výrazné číslo, jelikož Finové s jasnou stranickou příslušností jsou obvykle velmi pravděpodobnými voliči, takže vysoké procento pravděpodobných nevoličů tvoří obvykle pouze stranicky neprofilované skupiny.

Juha Sipilä se s vidinou volební porážky a s neúspěchy při prosazování klíčových vládních reforem rozhodl, jak sám podotkl, „vytáhnout špunt z potápějící se lodi“, a po demisi vlády se s plnou vervou pustil do kampaně. Strategii Středu bylo přilákat zpět své voličské jádro a přinejmenším zastavit propad. Strana se tak ani výrazně nesnažila oslovit nerozhodnuté voliče, namísto toho soustřeďovala hlavní komunikaci na hrozbu, kterou představuje SDP pro domácí hospodářství a lesnictví, a na údajné záměry Národní koaliční strany privatizovat systém sociální a zdravotní péče.

Finský střed před volbami konzistentně zaostával na čtvrtém místě za SDP, Národní koaliční stranou a Právými Finy, občas dokonce i za Zelenými. Volební výsledek strany ve výši 13,8 % byl jejím dosud nejhorším a dále tak posílil hojně diskutovanou prognózu, že se strana vydala z oslnivých výšin do černých hlubin.¹⁵

14 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/sdp_takes_top_spot_populists_rally_heavy_losses_for_pms_centre_in_finnish_election/10739392.

15 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/sipila_to_step_down_as_centre_chair_party_heads_to_opposition/10742671.

Národní koaliční strana

Konec roku 2018 byl spojen s postupným přepínáním stran do předvolebního provozu. V té době se mělo všeobecně za to, že hlavní souboj se odehraje mezi Národní koaliční stranou a SDP, které se také od konce roku 2016 střídaly na špici volebních průzkumů. Úpadek Finského středu a nestabilita Pravých Finů po vnitřním rozkolu ohodnocená v průzkumech podporou 10 % jasně ukazovaly, kdo jsou favoriti.

Národní koaliční strana přišla se strategií postavit volební kampaň na osobnosti příštího možného ministerského předsedy. Jednalo se o logický krok, jelikož její předseda Petteri Orpo se těšil mnohem větší osobní oblibě než předseda SDP Antti Rinne. Rinneho nemoc a následná nemocenská však taktiku Národní koaliční strany zhatily. Útočit na nemocného člověka, absentujícího dva měsíce z veřejného dění, nepřicházelo v úvahu. Národní koalice se pokusila útočit na Sanny Marinovou, výkonnou předsedkyni SDP, což se však obrátilo proti ní. Politici napadající oblíbenou mladou ženu vrženou do nevděčné úlohy byli pokládáni za šovinisty a sexisty. Akademičtí mladí liberálové z měst, kteří dříve Národně koaliční stranu volili, vyjádřili nad tímto přístupem upřímné opovržení.

Osobní útoky tedy nepřipadaly v úvahu, a tak se Národní koalice uchýlila ke kritice klimatické a daňové politiky SDP, kterou označila za příliš ctižádostivou a nerealistickou. Zdálo se však, že strana sama nedokáže na tyto otázky uspokojivě odpovědět, což vedlo k další ostré kritice ze strany středo-pravicových liberálních voličů. Nelíbila se jim absence klimatické politiky a zdánlivě „trumpovský“ přístup k souvisejícím otázkám.

Vyhlídky Národní koalice na možné volební vítězství vážně a trvale zakalila krize soukromé péče o seniory. Strana je tradičním stoupencem privatizace, a tak horlivě podporovala reformní balíček Sipiläovy vlády, jehož součástí byla liberalizace celého sociálního a zdravotnického sektoru. Někteří bývalí členové strany fungovali v sektoru soukromé zdravotnické péče jako lobbisté, což prohlášením Národní koalice o nestrannosti v celé aféře pochopitelně škodilo. Všechny ostatní strany volaly po zákonem stanoveném minimálním personálním zajištění péče o občany v důchodovém věku, Národní koalice se nevyslovila jasně a stranický lídr Orpo se v komentářích na dané téma dopustil několika těžkých omylů, což posílilo rozšířený dojem, že Národní koalice je strana odtažitá, arogantní a vzdálená každodenním strastem běžných lidí.¹⁶

Kampaň Národní koaliční strany odstartovala až po návratu předsedy SDP Antti Rinneho z pracovní neschopnosti. Představitelé Národní koalice na něj začali osobně útočit, napadali všechny jeho politické přešlapy a kritizovali možný alibismus. Hlavním záměrem bylo dokázat, že se na funkci premiéra nehodí. Tento přístup slavil úspěch jen do určité míry, Národní koalici totiž ve volbách vynesl pouze třetí místo.

¹⁶ *Helsinki Times*. <http://www.helsinkitimes.fi/finland/finland-news/politics/16180-yle-national-coalition-takes-big-hit-finns-party-continues-resurgence.html>.

Praví Finové / Strana Finů

Po rozštěpení Pravých Finů kvůli zvolení otevřeně rasistického předsedy Jussi Halla-aho začalo panovat obecné přesvědčení, že se extremistická strana dostane na okraj politické mapy bez naděje oslovit širší elektorát. Svědčí o tom ostatně roky 2017 a 2018, kdy partaji nebyla věnována větší pozornost.

Zásadní změna nastala ve spojitosti se sexuálním skandálem ve městě Oulu. Informace o sexuálně motivovaných deliktech žadatelů o azyl představovala vodu na mlýn Halla-ahoovým názorům, že muslimové a Arabové nemají ve finské společnosti absolutně co pohledávat. Podpora Pravých Finů začala narůstat v lednu 2019, navíc zjevně bez zvláštního úsilí strany. Svou roli sehrály sociální sítě, Halla-aho má nespočet aktivních fanoušků a jeho strana šíří sdělení hlavně právě přes sociální média, kde platí oproti mainstreamovým sdělovacím prostředkům jiná pravidla.

Negativní důsledky migrace ale nepředstavovaly pro Pravé Finy jediné téma, na němž stavěli kritiku politických soupeřů. Extremistická strana začala přicházet se zpochybňováním klimatických změn. I když pro Pravé Finy celá problematika představovala neznámé pole, dokázali je chytře využít ve vlastní prospěch. Halla-aho začal rozhlašovat, že jakákoli finská klimatická politika je zbytečná ve chvíli, kdy „si Číňané mohou a budou dělat, co se jim zlíbí“. Tvrdil také, že opatření na zvládnutí dopadů změn klimatu, s nimiž přišly ostatní strany, uškodí finské ekonomice a průmyslu a zničí pracovní místa, aniž by přinesla hmatatelné výsledky.

Halla-ahovou silnou stránkou je, že dokáže působit velmi důsledně. Jeho podporovatelé i odpůrci se shodují, že od počátku přes deset let dlouhé politické dráhy je názorově konzistentní a že vyvolává mimořádně důvěryhodný dojem. Nenechává se vyvést z míry, vystupuje vždy stroze, analyticky a věcně. Také proto se straně pod jeho vedením podařilo spojit otázky popírání klimatických změn a protimigrační postoje v jeden unikátní celek, který představoval cestu k volebnímu úspěchu.

Praví Finové si ve volbách navzdory vnitřními rozkolu, který jim zpočátku bral naděje, zajistili druhý nejlepší výsledek v dějinách, za vítěznou SDP zaostali o pouhé 0,2 procenta. Hall-aho, dříve považovaný za nepřitažlivého, akademického a příliš xenofobního a rasistického politika na to, aby dovedl stranu k úspěchu, se tak jen velmi těsně nestal hlavním kandidátem na premiéra.

Zelení

Strana Zelených nemá ve Finsku tak levicové tendence, jako je tomu u jejích protějšků v dalších evropských zemích. Její kořeny hledejme v radikálním environmentálním hnutí, které se do podoby strany přetvářelo s určitými těžkostmi. V 90. letech nicméně nastal postupný přerod strany v městskou stranu liberálního středu, které vyjadřují podporu většinou studentů a vysokoškolsky vzdělaných lidí. Přestože se partaj odmítá začlenit do tradičního schématu pravice/levice, její pod-

porovatelé se nejčastěji ztotožňují s pozicí nalevo od středu. Klesající přízeň SDP u mladého voličstva vyvolala logicky spekulace, že Zelení nakonec předčí SDP a stanou se hlavní silou středolevé části politického spektra.

Zdalo se, že posilování pozice Zelených započalo v roce 2017, kdy si strana zvolila za nového předsedu Touko Aalta. Politik vystupoval charismatičticky a působil dojmem prostého člověka z lidu, což se pozitivně odrazilo v nárůstu volebních preferencí. Zelení se dokonce na krátkou dobu stali oblíbenější než SDP a Finský střed, což spustilo spekulace, že strana získá dostatečně silnou důvěru na vedoucí pozici.

Vzestup popularity však brzy utnul skandál v osobním životě samotného předsedy. Na přelomu roků 2017 a 2018 byli Zelení politicky pasivní a jejich předseda Aalto se ve sdělovacích prostředcích objevoval právě jen v souvislosti s osobním životem. Ztráta politické iniciativy a *de facto* absence vedení Zelených výrazně napomohly sociálním demokratům, jelikož jim propůjčily status lídra opozice. Touko Aalto nicméně v srpnu 2018 oznámil, že kvůli depresím odchází na nemocenskou a že opouští veřejný život.¹⁷

Následně začal boj o předsednické křeslo. Nejprve to vypadalo, že Zelení uspokojivě nevyřeší otázku nástupnictví, jelikož se o funkci ucházelo vícero silných politiků. V září 2018 začala úlohu výkonného předsedy plnit Maria Ohisalová, a situace se stabilizovala.¹⁸ Brzy poté Zelení svolali mimořádný stranický sjezd, na němž za nového předsedu, který povede stranu do voleb, zvolili Pekku Haavista, patřícího ke stranickým matadorům a zakladatelům.

Předvolební kampaň Zelených se výrazně opírala o zprávu o klimatické změně připravenou Mezivládním panelem pro klimatickou změnu (IPCC). Strana se prezentovala jako jediná síla, schopná přijít s reakcemi nutnými pro zastavení negativních společenských jevů způsobujících změny klimatu. Pozice Zelených se opírala hlavně o kritiku dalších politických stran, resp. o kritiku absence přístupů k řešení zmíněné otázky. Zelení zaznamenali dosud nejlepší volební výsledek nejen díky jasným a konzistentním programovým pozicím, ale také kvůli oblíbenosti předsedy strany u veřejnosti.

Levicová aliance

Finská Levicová aliance, vytvořená z bývalých socialistických stran po rozpadu Sovětského svazu, se v mnohém podobá německé Die Linke. Má silnou anti-establishmentovou pozici a exekutivní odpovědnost dokáže převzít pouze s SDP. Od roku 2000 si SDP s Levicovou aliancí voličsky ni-

17 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/greens_chair_touko_aalto_steps_down_i_need_more_time_for_reco-very/10473177.

18 YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/temporary_greens_chair_refuses_to_speculate_on_leadership_bid_as_party_bleeds_support/10468071.

kteřak nekonkurují, jelikož SDP zastává pozici nejdůležitější levicové síly hlavního proudu, zatímco Levicová aliance se etablovala jako strana levicového protestu.

Popularita Levicové aliance od jejího volebního vítězství v roce 1995 neustále klesá. Strana se v období kolem roku 2010 transformovala z dělnické socialistické strany na liberální rudozelenou stranu, změnila se i skladba jejího elektorátu, když dělníky nahradili univerzitní studenti a akademikové. Levicová aliance vytrvale kritizuje úsporná opatření. I když tato pozice ve volbách roku 2015 u voličů příliš nezabrala, při posledních volbách jí vynesla čtyři nová křesla. První volební úspěch za čtrnáct let každopádně výrazně pozvedl stranického ducha.

Dlouhodobé výsledky kampaní a voleb

Jelikož je ve Finsku politickou tradicí tvořit duhové koaliční vlády, většina komentátorů předpokládala, že i přes vzájemné útoky sestaví Národní koalice a SDP společnou vládu za podpory Zelených a Švédské lidové strany. Bylo nemyslitelné, že by SDP spolupracovala s Právými Finy, a mnozí se domnívali, že Finský střed bude raději sbírat síly v opozici.¹⁹

Politická komentátoři a novináři však nereflektovali ideologické rozdíly, které mezi SDP a Národní koalicí stály. Antti Rinne byl roku 2014 zvolen předsedou SDP za předpokladu, že stranu nasměruje zpět doleva a rozhodně se odstříhne od dědictví sociální demokracie třetí cesty, která dosud ve straně dominovala.

K levicové orientaci se ostatně přikláněla také většina členské základy SDP, straníci zkrátka obecně nepovažovali rudomodrou koalici za rozumnou alternativu. Uvedené postoje se projevovaly už během volební kampaně, kdy bylo jen zřídka možné se setkat s politiky nebo vlivnými stoupenci SDP, kteří by otevřeně tvrdili, že spolupráci v rámci rudomodré koalice lze považovat za výhodnou.

Osobní útoky Národní koalice na SDP vyvolaly stejné osobní reakce a osobní antipatie obou stran prohloubily příkop, doposud tvořený rozdílnými politickými názory. Do finské politické kultury, charakterizované velkou vůlí ke spolupráci, se tak dostal úplně nový prvek, který může z dlouhodobého pohledu přinést důsledky pro formování koalic v budoucnosti.

Střed, který ve volbách zaznamenal nevalný výsledek, projevoval překvapivou snahu vstoupit do vlády. Tento postoj můžeme chápat jako určitou sebereflexi stranické politiky posledních čtyř let, kterou určovala výrazná pravicová orientace. I když je strana hodnotově konzervativní a v ekonomických otázkách se pohybuje spíše na pravé straně politického spektra, nezdá se, že by ji takto zakotvenou viděli její členové.

19 Bloomberg. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-05-08/finland-edges-closer-to-government-as-sdp-invites-center-to-talk>.

Ti ostatně Sipiläovy thatcherovské postupy kritizovali a správnost sebereflexe potvrdily následné povolební průzkumy, ukazující, že za špatným volebním výsledkem stála skutečně příliš pravicově orientovaná politika. Vlivní členové a přívrženci Finského středu cítili, že strana opustila téma sociální spravedlivosti, které představovalo jeden z pilířů stranické ideologie. Strana tak začala spatřovat recept na opětovné získání důvěry voličů v odklonu od pravicové orientace.

Finský střed se tedy podobně jako jeho kolegové ve Švédsku vydal do levicověji zabarvených politických vod. Pokud v pozicích setrvá, může to mít příznivý vliv na utváření koalic s levicově a ekologicky orientovanými stranami, stejně tak je třeba ovšem předpokládat, že čtyři roky na levici ožíví pravicové nálady ve straně a nastane návrat do původnímu stavu.

Pod vedením Halla-aha se Praví Finové transformovali z ekonomicky středové a konzervativní strany s prvky populistického protestu v extremistickou stranu s jasnými pravicovými ekonomickými pozicemi, které jsou rozeznatelné i v jinde v Evropě. V otázkách daní a veřejných služeb zastává Halla-aho ještě pravicovější postoje než Petteri Orpo, lídr Národní koalice.

Posun Pravých Finů ideologicky doprava bude pro Národní koalici představovat nevyhnutelnou výzvu spojenou s nutností reakce na kroky nového pravicového konkurenta. Jedinečné postavení Národní koalice na finské pravici jí umožňovalo určitou flexibilitu v ideologické profilaci, přesněji řečeno možnost prezentovat se konzervativně i liberálně, aniž by se v proklamacích musela dotýkat vlastních hodnot.

Vedení partaje je už přes dvacet let mnohem liberálnější než stranická základna, což je stav, který není vzhledem k nové konkurenci, jež je pravicovější, konzervativnější a nacionalističtější, dále udržitelný. V reakci na sílící stranický konzervatismus přejdou liberální středovní voliči a členové strany velmi pravděpodobně do pasivity nebo se od Národní koalice odvrátí. Vždyť ještě před volbami několik vlivných liberálně smýšlejících straníků vyjádřilo zklamání z konzervativního a zpátečnického vedení předvolební kampaně.

Zklamaní liberálové, mající kosmopolitní a středopravicové smýšlení, naleznou nový politický domov pravděpodobně u Zelených, kteří mají tradičně silné liberální křídlo. V případě, že Zelení příliv středo-pravicových liberálů přijmou, lze předpokládat, že u nich dojde k oslabení levicových pozic. Dalším efektem by mohlo být oslabení rivality Zelených a SDP při získávání podpory liberálních (rudozelených) voličů.

SDP by únik liberálů z Národní koalice k Zeleným mohl nadto otevřít možnost přilákat nové konzervativně a levicově smýšlející voliče, o které strana přišla v důsledku politiky Pravých Finů, aniž by tím trátila na podpoře ze strany vlastních liberálně smýšlejících přívrženců. Popsaný scénář by umožnil SDP, Zeleným a Levicové alianci rozšířit počet stoupenců, aniž by si strany vzájemně konkurovaly, což by tak mohlo posílit rudozelený blok jako celek. Skutečnost, že SDP, Zelení a Levicová aliance si v posledních volbách výrazně přilepšily, ukazuje, že tento scénář je do určité míry reálný.

Finské volby do Evropského parlamentu (EP)

Volby do finského parlamentu konané jednou za čtyři roky se každých dvacet let překrývají s volbami do parlamentu evropského, jehož mandát je pětiletý. To pro strany i voliče přináší určitě složitosti. Třebaže většina legislativy má původ v rozhodnutích na evropské úrovni, volební účast v evropských volbách bývá ve Finsku dost nízká: pohybuje se mezi 38 a 40 %, voleb do národního parlamentu se účastní pro srovnání 66 až 70 % oprávněných voličů.

Na účast ve volbách do Evropského parlamentu ve Finsku má výrazný vliv dosažené vzdělání lidí a jejich postavení na pracovním trhu. Volit do unijních struktur chodí mnohem častěji vysokoškolsky vzdělaní občané, kteří se neživí manuálně. Lidé bez terciárního vzdělání nemají přílišné povědomí o Evropské unii, a jejich účast proto není tak výrazná.

Silná vazba volební účasti na demografické charakteristiky představuje dlouhodobě úskalí pro SDP, Levicovou alianci a Pravé Finy. Tyto strany si v evropských volbách zpravidla vedly mnohem hůře než ve volbách národních. Národní koalice a Zelení naopak stabilně získávají větší počet hlasů, když se vybírají evropští kandidáti. Největší podpoře se v evropských volbách těší Národní koalice, děje se tak už od roku 1999, kdy se volby do evropských struktur konaly ve Finsku poprvé.

Evropským volbám je ze strany médií a občanů přikládán sekundární význam, takže strany naplno odstartovaly politickou kampaň až po volbách národních. Uzavření kandidátek bylo stanoveno dva dny po volbách do finského parlamentu. Stalo se tak jednak proto, aby měly politické strany dostatek času nominovat politiky, kteří v národním klání neuspěli, a jednak proto, aby mohli stáhnout kandidaturu politici, kteří se objevili na obou kandidátních listinách. Přesto nastala pozoruhodná situace: Kandidáti Levicové aliance a Zelených, zvolení do národního parlamentu, záměrně zůstali na kandidátce pro volby do EP. Říkali přitom, že v případě zvolení z Finska neodejdou.

Vzhledem k finančním limitům jednotlivých partají a omezené akceschopnosti politiků, kteří vložili značné síly do tuzemsky laděné kampaně, měl zápas o přízeň voličů před volbami do Evropského parlamentu v zásadě jen komorní podobu. Nejviditelnější kampaň vedla Národní koalice, která upoutala pozornost kandidátkou složenou ze známých a silných osobností. Zbylé strany činily nutné minimum a vypadalo to, že kampaň vedly jen z jakési nutnosti splnit, co se od nich ze strany voličů očekává.

Média během krátkého období kampaně před volbami do EP soustředila většinu pozornosti na probíhající vyjednávání o vládě, z nichž si předsedové stran tu a tam odběhli, aby mohli říci pár slov v debatách konaných na evropská témata. Ta se v debatě v období před volbami do finského parlamentu prakticky neobjevovala, a tak panoval oprávněný předpoklad, že volit do europarlamentu přijde jen minimum lidí.

Proto v zásadě překvapilo, že volební účast byla o 1,7 % vyšší než v předchozích letech, což šlo přičíst vysoce politizované veřejné diskusi.

Jasným vítězem se opět stala Národní koalice, která si udržela tři ze třinácti křesel vyčleněných pro Finsko v europarlamentu. Na druhém místě skončili Zelení, kteří zvýšili mandát o výrazných 6,7 %, což jim vyneslo jedno křeslo navíc. Střed o jedno křeslo přišel, jinak ale k žádným změnám nedošlo.²⁰

SDP si oproti očekáváním a obavám vedla lépe, svůj volební podíl zvýšila o 2,3 %, což na zvýšení počtu mandátů nicméně nestačilo. Dobrou zprávou pro sociální demokraty byla skutečnost, že bývalý předseda strany Eero Heinäluoma získal nejvyšší počet preferenčních hlasů, když o celých šestnáct tisíc předčil Ville Niinistöa, dřívějšího lídra Zelených, který skončil co do počtu preferenčních hlasů na druhém místě. Heinäluomovi, fiskálně konzervativnímu veteránovi s kořeny v odborovém hnutí, přitom komentátoři takový úspěch nepředpovídali. Silný výsledek pro finské sociální demokraty zaznamenala ještě stávající europoslankyně Miapetra Kumpula-Natriová, která získala přes 68 tisíc hlasů. Zbytek kandidátky SDP sestával z místních politiků, kteří si vedli o poznání hůře. Skutečnost, že známí veteráni slavili oproti všem dalším kandidátům výrazný úspěch, pramenila nejspíš z nedostatečné kampaně a nedostatku jasného sdělení ohledně evropské politiky.

Evropské volby přinesly celkově vzato uklidnění pro sociální demokraty, kteří si polepšili, aniž by investovali do velké předvolební kampaně. Předchozí výsledek 12,3 % byl demoralizujícím momentem, takže vzestup podpory byl určitý důvod k optimismu. To však nic nemění na skutečnosti, že v případě eurovoleb hrají demografické záležitosti proti SDP, což je skutečnost, na niž se v budoucnu pravděpodobně příliš mnoho nezmění.

Závěry ohledně úspěchu SDP

Úspěch SDP v národních volbách do parlamentu pramenil z vnějších i z vnitřních faktorů. Z vnitřního hlediska zlepšila inkluzivní a demokratizovaná politická kultura strany obecnou náladu mezi aktivními členy, kteří měli pocit, že politické směřování vlastní strany skutečně utvářejí.

SDP napřímila politický program do budoucna a přinesla řadu konkrétních návrhů, čímž se její pozice ve veřejné debatě změnila ze strážce sociálního systému v architekta budoucnosti. Poprvé od 90. let vypadala SDP jako progresivní síla s cílevědomým programem pro zlepšení budoucnosti Finů. To přineslo SDP určitou dynamiku a iniciativu a ostatní přinutilo reagovat na její návrhy.

Z vnějšího hlediska SDP dopomohl nejen konflikt končící vlády s odbory, který vyvolal pro stranu užitečnou polarizaci, ale také nezdar privatizace sociálního a zdravotnického sektoru, což byl faktor přispívající k vytvoření obrazu vlády coby nekompetentní a amorální entity.

²⁰ YLE. https://yle.fi/uutiset/osasto/news/greens_surge_in_finlands_eu_parliament_election_centre_party_spurned/10802973.

SDP tak mohla z vládních zmatků těžit a převzít pozici hlavního aktéra změny. Určitou roli hrála i skutečnost, že Zelení ve chvíli, kdy mohli převzít úlohu lídra opozice, ztratili iniciativu a nebyli schopni jasných politických činů. Kdyby Zelení byli lépe připraveni, situace se mohla vyvíjet úplně odlišně.

Výsledky voleb do Evropského parlamentu ukázaly, že navzdory nízké volební účasti tradičních příznivců lze u SDP počítat se solidním výsledkem díky složení kandidátky. Důležitou zprávou pro vedení partaje i stranickou základnu je skutečnost, že strana může s minimálním úsilím a přes trvalý pokles podpory, který je patrný už od roku 2000, dosáhnout volebního vítězství.

V edici

Diskusní materiály k budoucnosti české i evropské společnosti

doposud vyšlo:

1. HEJDUK, R., SMEJKALOVÁ, K., ŠPIDLA, V.: Budoucnost práce. Oranžová kniha Masarykovy demokratické akademie (2017)
2. SMEJKALOVÁ, K.: Digitální nádeníci hledají svá práva. Texty o společnosti v časech systémové změny (2017)
3. ČEPELOVÁ, H., JAŠUREK, M.: Sociální demokracie hledá nové místo, příběh i tvář. Nizozemské volby 2017 (2018)
4. KOUBEK, J.: Volební chování českých velkoměst v historické perspektivě se zaměřením na výsledky levice (2019)
5. HARATYK, P.: Pokrok k přijetí eura ze strany Bulharska, Rumunska a Chorvatska (2019)
6. Práce – Solidarita – Lidskost. Nový sociální stát pro novou dobu. Část I: Práce (2019)
7. KOUBEK, J.: Komunální volby 2018. ČSSD a její výsledky v časovém srovnání (2019)
8. KLAMT, M.: Bytová politika Mnichova. Strategie a nástroje finančně dostupného bydlení (2019)
9. SASS, M.: Čínské přímé zahraniční investice ve středovýchodní Evropě (2019)
10. LÁNSKÝ, O.: Analýza čerpání sociálních dávek. Kdo zneužívá sociální dávky? (2019)

Všechny publikace jsou dostupné na www.masarykovaakademie.cz/publikace
a v digitální knihovně issuu.com/mdakademie.

- Otevřená a inkluzivní práce na programu finskou sociální demokracii posílila a nabíla energií ještě dříve, než vůbec začala předvolební kampaň.
- SDP se rozhodla napříť veškerou svou programovou práci na rok 2030 a proměnit sebe samu ze správce a opatrovníka sociálního zabezpečení na architekta budoucnosti.
- Díky obratu SDP doleva a díky stále většímu fiskálnímu konzervativismu Národní koaliční strany se zdá ohrožena finská tradice velkých koalic. Rostoucí popularita krajně pravicové Strany Finů nutí Národní koaliční stranu akcentovat konzervativní tóny, čímž odrazuje liberální středopravicové voliče. Podobné vývojové tendence lze vysledovat napříč Evropou.

Otto Köngäs je politický analytik, působí ve finské sociálně demokratické Nadaci Kalevi Sorsy (Kalevi Sorsa -säätiö). Jako dlouholetý sociálně demokratický aktivista zastával řadu funkcí ve finských i mezinárodních sociálně demokratických organizacích. Ve své předchozí práci v soukromém sektoru se též věnoval veřejným politikám a komunikaci.